

22. MELLearn Felsőoktatási Lifelong Learning Konferencia

2026. június 5.

Az AI szerepe az autista személyek egész életen át tartó tanulásának támogatásában

Trixler Bettina¹, Pusztafalvi Henriette²

¹ Pécsi Tudományegyetem, Egészségtudományi Kar, Egészségtudományi Doktori Iskola

² Pécsi Tudományegyetem, Egészségtudományi Kar, Egészségbiztosítási Intézet, Egészségfejlesztési és Népegészségtani Tanszék

Az autizmus spektrumzavar: sokszínűség és kihívások

Mi az autizmus?

Pervazív fejlődési zavar, amely a kölcsönös szociális interakciók, a kommunikáció atipikus megnyilvánulásaival és sztereotip vislésmódokkal jár. A tünetek már korai gyermekkorban megjelennek, de az életkor előrehaladtával a változó társadalmi elvárások miatt hangsúlyosabbá válhatnak.

Heterogenitás

Az autizmus rendkívül változatos: a tüneteket befolyásolja a nyelvi képesség, intelligencia, társbetegségek, életkor, környezeti tényezők és a személyiség. Ezért minden beavatkozásnak egyénre szabottnak kell lennie!

Élethosszig tartó tanulás

A WHO szerint 100 gyermekből 1 érintett, más források 54-ből 1-et említene. A megfelelő, evidencia-alapú oktatási megközelítések az autista személyek és családjaik életminőségét jelentősen javíthatják az egész élet során.

Miért az AI? A technológia ígérete

Az autista személyek gyakran **természetes érdeklődést** mutatnak a technológia iránt, és jó hajlandósággal tanulnak az AI alapú megoldások segítségével. Például a szociális robotok személyre szabott módon képesek interakcióba lépni, miközben:

- Kiszámítható, biztonságos környezetet teremtenek
- Minimalizálják a zavaró ingereket
- Megőrzik a motivációt és az érdeklődést
- Autonóm feladatvégzést tesznek lehetővé
- Kiegészítik a terapeuta munkáját

i A robotok nem helyettesítik a szakembert – kiegészítő eszközként alkalmazandók!

Fejleszthető készségek robotasszisztált terápiával

Szociális készségek

Közös figyelem, szemkontaktus, interakciók kezdeményezése és fenntartása, imitáció

Kommunikáció

Nyelvi és nem nyelvi kommunikáció, vocalizáció, ok-okozati összefüggések megértése

Kognitív rugalmasság

Problémamegoldás, adaptív készségek, szociális szabályok megértése

Érzelemszabályozás

Relaxációs technikák, önkontroll, problémás viselkedések csökkentése

Mindennapi életterek

Pénzügyi és környezettudatosság, egészségügyi ismeretek, munkavállalásra való felkészítés

Pozitív eredmények?

Mit mutatnak a kutatások 2010-2024 között?

Rövid távú eredmények

Kutatások rövid távon pozitív eredményeket igazoltak az autista személyek viselkedésében, a figyelem és a tanulási teljesítményben. A szociális interakciók számában is mérhető változások tapasztalhatók.

Motiváció és elköteleződés

Az AI alapú technológiák és robotok növelik a tanulási motivációt, kiszámítható környezetet teremtenek, és lehetővé teszik az autonóm feladatvégzést – mindez csökkenti a kihívást jelentő viselkedéseket.

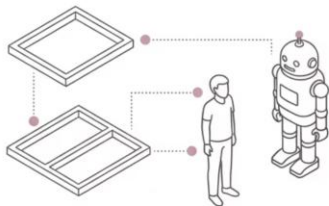

Sokoldalú alkalmazhatóság

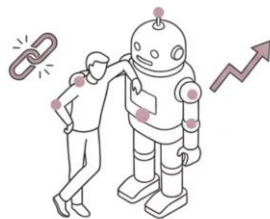
A beavatkozások széles kört ölelnek fel: az utánzástól a játékig, a figyelemtől a beszédig. Az AI alapú beavatkozások ígéretes kiegészítő eszköznek bizonyult klinikai környezetben.

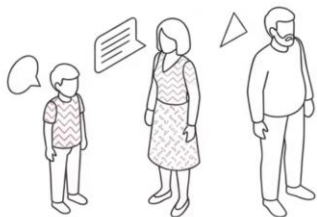
Kihívások és korlátok

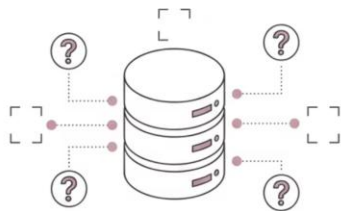
**GENERALIZÁCIÓS
PROBLÉMÁK.**

FÜGGŐSÉGI KOCKÁZAT.

HETEROGENEITÁS.

**KUTATÁSI
HIÁNYOSSÁGOK.**

A kutatások kapcsán számos korlátot említhetünk.
A legfontosabb kérdések:

- **Általánosíthatóság:** Az e módon megtanult készségek átültethetők-e emberi interakciókba?
- **Függőség:** Erősíti-e a kényszeres viselkedéseket vagy a szociális elszigeteltséget?
- **Heterogenitás:** Az életkor, nem és intelligencia befolyásolja az elfogadottságot
- **Kutatások korlátai:** Kis elemszámú minták, kontrollcsoport hiánya, klinikai környezet

A szakemberek szerepe és felkészültsége

Felkészültség hiánya

- 1 Jelenleg kevés olyan szakmai fejlesztő program létezik, amely kifejezetten az osztálytermi használatára képezné a pedagógusokat. A tanárok elvárásairól és támogatási igényeiről korlátozottan állnak rendelkezésre információk.

Interdiszciplináris együttműködés

- 2 Az adaptált eszközök fejlesztése és alkalmazása megköveteli a különböző szakmák képviselőinek aktív együttműködését a hatékony és biztonságos használat érdekében.

Családi bevonás

- 3 A szülők többsége elfogadja a használatot. A családok ismerik legjobban gyermekük igényeit – az együttműködés kulcsfontosságú!

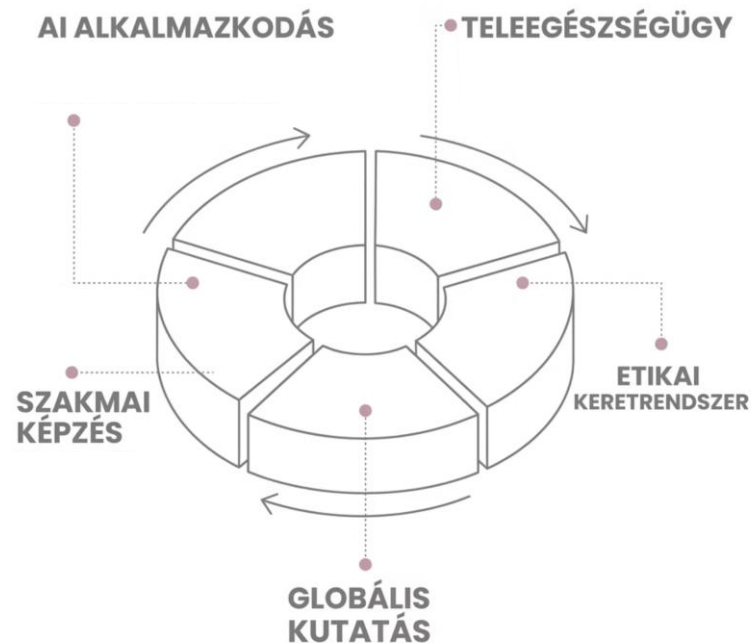
Az alkalmazás relevanciája és jövőbeli irányok

Jelenlegi lehetőségek

- Távoli monitorozás és telehealth megoldások
- Munkaerőpiacra való felkészítés (pl. állásinterjú-tréning)
- Szűrési és diagnosztikai támogatás
- Személyre szabott, megfizethető beavatkozások

Kutatási kérdések

- Hogyan javíthatja az AI és gépi tanulás a robotok adaptivitását?
- Milyen etikai, adatvédelmi és társadalmi kérdések merülnek fel?
- Hogyan mérhető a hosszú távú hatás a fejlődésre és jólétre?

Kutatási hiányosságok és módszertani kihívások

Kismintás vizsgálatok

A legtöbb tanulmány alacsony esetszámmal dolgozik, ami korlátozza az általánosíthatóságot

Kontrollcsoport hiánya

Számos kutatás nem alkalmaz kontrollcsoportot, így az eredmények nehezen értelmezhetők

Klinikai környezet

A vizsgálatok túlnyomó többsége strukturált, klinikai környezetben zajlik, nem osztálytermi körülmények között vagy tanítási helyzetben

Globális perspektíva hiánya

A különböző országokból származó adatok relatív hiánya korlátozza a kulturális hatások megértését

A jövőbeni kutatásoknak elengedhetetlen a hosszú távú követés, a nagyobb minták alkalmazása és a környezeti feltételek vizsgálata.

Következtetések és ajánlások

→ Személyre szabott megközelítés

Az eszközöket és technológiát egyéni igényekhez kell igazítani, a tanulási helyzeteket gondosan strukturálni a nem kívánt hatások elkerülése érdekében.

→ Hosszú távú kutatás

A hosszú távú beavatkozások hatásának vizsgálata prioritást kell, hogy élvezzen – a követéses vizsgálatok elengedhetetlenek.

→ Szakmai képzés fejlesztése

Strukturált képzési programok kidolgozása javasolt a terápiás és oktatási integrációjának szabályozására.

→ Interdiszciplináris együttműködés

A pedagógusok, terapeuták, fejlesztő szakemberek és családok szoros együttműködése alapvető a hatékony és etikus alkalmazáshoz.

- ✓ A 21. század technológiai fejlődése valódi lehetőséget kínál az autista személyek képességeinek támogatására – felelősséggel, egyénre szabottan és tudományosan megalapozottan!

Irodalomjegyzék

- [1] American Psychiatric Association. Neurodevelopmental Disorders. In: Diagnostic and statistical manual of mental disorders. 5th ed., text rev. Washington, DC, APA; 2022. 211-232 p.
- [2] Francis K, Karantanos G, Al-Ozairi A, Alkhadhari S. Prevention in Autism Spectrum Disorder: A Lifelong Focused Approach. *Brain Sciences*. 2021; 11(12), 151. doi:10.3390/brainsci11020151.
- [3] Stefanik K, Prekop Cs. Autizmus spektrum zavarok. In: Balázs J, Miklósi M. (ed.) A gyermek- és ifjúkor pszichés zavarainak tankönyve. Budapest, Hungary, Semmelweis Kiadó és Multimédia Stúdió, 2015.
- [4] Posar A, Visconti P. Long-term outcome of autism spectrum disorder. *Turk Pediatri Ars*. 2019 Dec 25;54(4):207-212. doi:10.14744/TurkPediatriArs.2019.16768.
- [5] World Health Organization. Autism. (Accessed: November 15, 2023, at [https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/autism-spectrum-disorders.](https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/autism-spectrum-disorders))
- [6] Maenner MJ, Shaw KA, Baio J, et al. Prevalence of autism spectrum disorder among children aged 8 years—autism and developmental disabilities monitoring network, 11 sites, United States, 2016. *MMWR Surveill Summ* 2020;69(4):1.
- [7] Alghamdi M, Alhakbani N, Al-Najfan A. Assessing the Potential of Robotics Technology for Enhancing Education for Children with Autism Spectrum Disorder. *Behavioral Sciences*. 2023; 13(7):598. doi: <https://doi.org/10.3390/bs13070598>.
- [8] Clabaugh C, Mataric M, Escaping Oz: Autonomy in Socially Assistive Robotics. *Ann. Rev. Control Robot. Auton. Syst.* 2019, 2, 33–61.
- [9] Begum M, Serna RW, Yanco HA. Are Robots Ready to Deliver Autism Interventions? A Comprehensive Review. *Int J of Soc Robotics* 2016, 8, 157–181. doi: <https://doi.org/10.1007/s12369-016-0346-y>.
- [10] Alabdulkareem A, Alhakbani N, Al-Najfan A. A Systematic Review of Research on Robot-assisted Therapy for Children with Autism. *Sensors (Basel)*. 2022 Jan 26;22(3):944. doi: 10.3390/s22030944.
- [11] Sulaimani MF. Autism and technology: Investigating elementary teachers' perceptions regarding technology used with students with autism. *Int. J. Spec. Educ.* 2017, 32, 586–599.
- [12] Lord, C, Bishop, SL. Recent advances in autism research as reflected in DSM-5 criteria for autism spectrum disorder. *Annual Review of Clinical Psychology* 2015, 11, 53–70. doi: <https://doi.org/10.1146/annurev-clinpsy-032814-112745>.
- [13] Desideri L, Negri M, Malavasi, M, et al. Using a Humanoid Robot as a Complement to Interventions for Children with Autism Spectrum Disorder: a Pilot Study. *Adv Neurodev Disord* 2018; 2, 273–285. doi: <https://doi.org/10.1007/s41252-018-0066-4>.
- [14] Gómez-Espinoza A, Moreno JC, Pérez-de la Cruz S. Assisted Robots in Therapies for Children with Autism in Early Childhood. *Sensors*. 2024; 24(5):1503. doi: <https://doi.org/10.3390/s24051503>.
- [15] Dubois-Sage M, Jaquet B, Jamet F, Baratgin J. People with Autism Spectrum Disorder Could Interact More Easily with a Robot than with a Human: Reasons and Limits. *Behavioral Sciences*. 2024; 14(2):131. doi: <https://doi.org/10.3390/bs14020131>.
- [16] Diehl JJ, Schmitt LM, Villano M, Crowell CR. The Clinical Use of Robots for Individuals with Autism Spectrum Disorders: A Critical Review. *Res Autism Spectr Disord*. 2012 Jan;6(1):249-262. doi: 10.1016/j.rasd.2011.05.006.
- [17] Gkiolita E, Zygopoulou M, Syriopoulou-Deligi CK. Robot programming for a child with autism spectrum disorder: a pilot study. *Int J Dev Disabil*. 2023 May 17;69(3):424-431. doi: 10.1080/20473869.2023.2194568.
- [18] Zorcec T, Ilijoski B, Simleša S, et al. Enriching Human-Robot Interaction with Mobile App in Interventions of Children with Autism Spectrum Disorder. *Pril (Makedon Akad Nauk Umet Odd Med Nauki)*. 2021 Oct 26;42(2):51-59. doi: 10.2478/prilozi-2021-0021.
- [19] Kouroupa A, Laws KR, Irvine K, Mengoni SE, Baird A, Sharma S. The use of social robots with children and young people on the autism spectrum: A systematic review and meta-analysis. *PLoS ONE*. 2022; 17:e0269800. doi: 10.1371/journal.pone.0269800.
- [20] Zhang Y, Song W, Fan Z, et al. Could social robots facilitate children with autism spectrum disorders in learning distrust and deception? *Computers in Human Behavior* 2019, 98, 140–149. doi:10.1016/j.chb.2019.04.008.
- [21] van den Berk-Smeekens I, van Dongen-Boomsma M, De Korte MW, et al. Adherence and acceptability of a robot-assisted Pivotal Response Treatment protocol for children with autism spectrum disorder. *Scientific reports*. 2020. May 15;10(1):1–1.
- [22] Robins B, Dautenhahn, K. Tactile Interactions with a Humanoid Robot: Novel Play Scenario Implementations with Children with Autism. *Int. J. Soc. Robot.* 2014, 6, 397–415.
- [23] Valencia K, Rusu C, Quilones D, Jamet E. The Impact of Technology on People with Autism Spectrum Disorder: A Systematic Literature Review. *Sensors (Basel)*. 2019 Oct 16;19(20):4485. doi: 10.3390/s19204485.
- [24] Feil-Seifer D, Mataric M. Automated detection and classification of positive vs. negative robot interactions with children with autism using distance-based features. Proceedings of the 6th International Conference on Human-Robot Interaction - HRI '11 2011. doi:10.1145/1957656.1957785.
- [25] Hashim R, Yussuf H. Humanizing humanoids towards social inclusiveness for children with autism. *Procedia Computer Science*. 2017. Jan 1;105:359–64.
- [26] So WC, Wong E, Ng W, et al. Seeing through a robot's eyes: A cross-sectional exploratory study in developing a robotic screening technology for autism. *Autism Res*. 2024 Feb;17(2):366-380. doi: 10.1002/aur.3087.
- [27] Ricks, DJ, Colton, MB. Trends and considerations in robot-assisted autism therapy. 2010 IEEE International Conference on Robotics and Automation. doi:10.1109/robot.2010.5509327.
- [28] Kumazaki H, Muramatsu T, Yoshikawa Y, et al. Optimal robot for intervention for individuals with autism spectrum disorders. *Psychiatry Clin Neurosci*. 2020 Nov;74(11):581-586. doi: 10.1111/pcn.13132.
- [29] Santos L, Annunziata S, Geminiani A, et al. Applications of Robotics for Autism Spectrum Disorder: a Scoping Review. *Rev J Autism Dev Disord*, 2023. doi: <https://doi.org/10.1007/s40489-023-00402-5>.
- [30] Conti D, Di Nuovo S, Buono S, et al. Robots in Education and Care of Children with Developmental Disabilities: A Study on Acceptance by Experienced and Future Professionals. *Int J of Soc Robotics* 2017, 9, 51–62. doi: <https://doi.org/10.1007/s12369-016-0359-6>.
- [31] Chung EY, Kuen-Feng Sin K, Chow DH. Effectiveness of Robotic Intervention on Improving Social Development and Participation of Children with Autism Spectrum Disorder - A Randomised Controlled Trial. *J Autism Dev Disord*. 2024 Jan 17. doi: 10.1007/s10803-024-06236-2.
- [32] Takata K, Yoshikawa Y, Muramatsu T, et al. Social skills training using multiple humanoid robots for individuals with autism spectrum conditions. *Front Psychiatry*. 2023 Jul 19;14:1168837. doi: 10.3389/fpsy.2023.1168837.
- [33] Vagnetti R, Di Nuovo A, Mazza, M, et al. Social Robots: A Promising Tool to Support People with Autism. A Systematic Review of Recent Research and Critical Analysis from the Clinical Perspective. *Rev J Autism Dev Disord*, 2024. doi: <https://doi.org/10.1007/s40489-024-00434-5>.
- [34] Kewalramani S, Allen KA, Leif E, Ng A. A Systematic Review of the Use of Robotics Technologies for Supporting Social-Emotional Learning in Children with Autism. *J Autism Dev Disord*. 2023 Nov 28. doi: 10.1007/s10803-023-06193-2.
- [35] Puglisi A, Capri T, Pignolo L, et al. Social Humanoid Robots for Children with Autism Spectrum Disorders: A Review of Modalities, Indications, and Pitfalls. *Children (Basel)*. 2022 Jun 25;9(7):953. doi: 10.3390/children9070953.
- [36] Hughes-Roberts T, Brown D. Implementing a Robot-Based Pedagogy in the Classroom: Initial Results from Stakeholder Interviews. 2015 International Conference on Interactive Technologies and Games. Nottingham, UK, 2015, pp. 49-54. doi: 10.1109/ITAG.2015.18. doi:10.1109/itag.2015.18.
- [37] Coeckelbergh M, Pop C, Simut R, Peca A, Pintea S, David D, Vanderborght B. A Survey of Expectations About the Role of Robots in Robot-Assisted Therapy for Children with ASD: Ethical Acceptability, Trust, Sociability, Appearance, and Attachment. *Sci Eng Ethics*. 2016 Feb;22(1):47-65. doi: 10.1007/s11948-015-9649-x.
- [38] Huijnen, CAG, Lexis, MAS, Jansens, R, de Witte, LP. Mapping Robots to Therapy and Educational Objectives for Children with Autism Spectrum Disorder. *Journal of Autism and Developmental Disorders* 2016, 46(6), 2100–2114. doi:10.1007/s10803-016-2740-6.
- [39] Chevalier P, Kompatsiari K, Ciardo F, Wykowska A. Examining joint attention with the use of humanoid robots-A new approach to study fundamental mechanisms of social cognition. *Psychon Bull Rev*. 2020 Apr;27(2):217-236. doi: 10.3758/s13423-019-01689-4.
- [40] Marino F, Chià P, Sfrazzetto ST, et al. Outcomes of a Robot-Assisted Social-Emotional Understanding Intervention for Young Children with Autism Spectrum Disorders. *J Autism Dev Disord*. 2020 Jun;50(6):1973-1978. doi: 10.1007/s10803-019-03953-x.
- [41] van Straten, CL, Smeekens, I, Barakova, E, et al. Effects of robots' intonation and bodily appearance on robot-mediated communicative treatment outcomes for children with autism spectrum disorder. *Pers Ubiquit Comput* 22, 379–390 (2018). doi: <https://doi.org/10.1007/s00779-017-1060-y>.
- [42] der Pütten, AMR-V, Krämer, NC, Herrmann, J. The Effects of Humanlike and Robot-Specific Affective Nonverbal Behavior on Perception, Emotion, and Behavior. *Int. J. Soc. Robot.* 2018, 10, 569–582.
- [43] Jan S, Thiagarajan B, Shi Z, Clabaugh CE, Mataric MJ. Modeling engagement in long-term, in-home socially assistive robot interventions for children with autism spectrum disorders. *Scientific Reports* 2020, 5. (Assessed: March 14, 2014, at: <https://www.semanticscholar.org/paper/Modeling-engagement-in-long-term-socially-ain-Thiagarajan+Shi+Jan/19696c701b946c1960b9a05cbbd>).
- [44] Richardson K. *Challenging Sociality. An Anthropology of Robots, Autism, and Attachment*; Springer International Publishing: Berlin/Heidelberg, Germany, 2018.
- [45] Napoli CD, Rossi S. A Layered Architecture for Socially Assistive Robotics as a Service. 2019 IEEE International Conference on Systems, Man and Cybernetics (SMC). doi:10.1109/smc.2019.8914532.
- [46] Egidio-García V, Estévez D, Corrales-Paredes A, Terrón-López MJ, Velasco-Quintana PJ. Integration of a Social Robot in a Pedagogical and Logopedic Intervention with Children: A Case Study. *Sensors (Basel)*. 2020 Nov 13;20(22):6483. doi: 10.3390/s20226483.
- [47] Kumazaki H, Yoshikawa Y, Muramatsu T, et al. Group-Based Online Job Interview Training Program Using Virtual Robot for Individuals With Autism Spectrum Disorders. *Front Psychiatry*. 2022 Jan 24;12:704564. doi: 10.3389/fpsy.2021.704564.
- [48] Yoshikawa Y, Kumazaki H, Kato TA. Future perspectives of robot psychiatry: can communication robots assist psychiatric evaluation in the COVID-19 pandemic era? *Curr Opin Psychiatry*. 2021 May 1;34(3):277-286. doi: 10.1097/YCO.0000000000000692.
- [49] Guemghar I, Pires de Oliveira Padilha P, Abdel-Baki A, Jutras-Aswad D, Paquette J, Pomey MP. Social Robot Interventions in Mental Health Care and Their Outcomes, Barriers, and Facilitators: Scoping Review. *JMIR Ment Health*. 2022 Apr 19;9(4):e36094. doi: 10.2196/36094.
- [50] Nikopoulou VA, Holvea V, Tatsiopoulou P, Kaburlasos VG, Evangelou AE. A Pediatric Patient With Autism Spectrum Disorder and Comorbid Compulsive Behaviors Treated With Robot-Assisted Relaxation: A Case Report. *Cureus*. 2022 Feb 20;14(2):e22409. doi: 10.7759/cureus.22409.
- [51] Javed H, Park Ch. Promoting Social Engagement With a Multi-Role Dancing Robot for In-Home Autism Care. *Front Robot AI*. 2022 Jun 20;9:880691. doi: 10.3389/frbot.2022.880691.
- [52] Chevalier P, Ghiglino D, Floris F, Priolo T, Wykowska A. Visual and Hearing Sensitivity Affect Robot-Based Training for Children Diagnosed With Autism Spectrum Disorder. *Front Robot AI*. 2022 Jan 12;8:748853. doi: 10.3389/frbot.2021.748853.
- [53] Kostribuec V, Kruck J. Collaborative Research Project: Developing and Testing a Robot-Assisted Intervention for Children With Autism. *Front Robot AI*. 2020 Mar 31;7:37. doi: 10.3389/frbot.2020.00037.